

29 APR 1970

ד'ת

EIN GEV FESTIVAL

TAL'S TOUR DE FORCE

Israel Chamber Ensemble, Gary Bertini, conductor; Pinhas Zuckerman, violin; Uzi Wiesel, violoncello; Willy Haparnas, baritone (Esco Music Centre, Ein Gev — April 23). Handel: Concerto Grosso in E-minor; Vivaldi: Concerto for violoncello; Josef Tal: Double Concerto for Violin and Violoncello, J. S. Bach, Concerto for Violin in A-Minor; Shostakovich: "The Nose"—excerpts.

THE programme had Gary Bertini's customary touch: contrasts, stimulating works, the traditional mixed with the new and unaccustomed. An additional attraction was the participation of Pinhas Zuckerman, not only as soloist as scheduled, but also as orchestra violinist at the first desk (to help out for indisposed Alexander Tal). He visibly enjoyed the occasion, finding an outlet for the considerable youthful exuberance and proving that he has not been spoiled by international success. His towering figure, artificially enlarged by a Samson-style non-haircut, kept moving in unison with the music. But, despite this and his impulsive style, he is a fine musician with great talent.

Interest centred on the world premiere of Josef Tal's Double Concerto, another commission from the Lotti Steinberg Memorial Fund for the Ein Gev Festival (Partos' "Paths" for Orchestra was premiered two days previously by the I.P.O. under Mendi Rodan). It is near impossible to assess this work adequately after one performance, or even after repeated hearing. It is written in one movement, keeping the conductor extremely busy beating out steady quavers as the basic unit for keeping body and soul

together.

But this work is a *tour de force* in more than one meaning: the composer pulverises the rhythm into ever differently syncopated chords and phrases so that the overall impression is one of completely free time; despite continuity there is no real flow of music, as the rhythmical intricacies rather hold back and spread nervous tension in jerks and fits, the texture is mostly very transparent, like chamber music, even the busy percussion section never breaks out into excessive noise.

The soloists are faced with parts ranging over the whole of their registers, widely-spaced phrases closely interlinking the two string instruments, joined frequently by solo members of the ensemble. It is a highly intellectual-conceived and worked-out piece which probably can be appreciated only intellectually. The soloists fulfilled their enormous task with assurance and technical mastery. Gary Bertini steered his musicians between Scylla and Charybdis and secured efficient execution of the difficult work.

The Ensemble had given a lively reading of a Handel Concerto Grosso with bright sonorities at the opening of the concert. Uzi Wiesel contributed a pleasant Vivaldi Concerto for Violoncello with dignified attitude and proficient playing; Pinhas Zuckerman added a Zuckermannish version of a Bach Violin Concerto, full of vim and vigour.

Another newcomer to the programme was Shostakovich' "The Nose," which provided ample opportunity for grotesque and abandoned noise. Willy Haparnas sang two arias with appropriate characterisation and in fine voice. **YOHANAN BOEHM**

מלים על צלילים

מאת אבנר בהט

הקונצרט הרביעי למנויים באנסמבל הקאמרי

מוזנחות האנו יכולים להמשיך ו- ליהנות מהן. השיר האלגי נכתב לרביעיית זמרים וכלי קשת לזכרה של אשת ידיד. היצירה צנועה ב- אמצעים וקצרה. את תפקידי הסולו שרו נקי ויפה מרים לרון (סופרן), רמה סמסונוב (אלט), ג'ון גאלאגר (טנור) ווילי הפרנס (בס-בריטון). הסואיטה מתוך "החוטם" של שוסטקוביץ' הביאה כמה קטעים מתוך אופירת נעורים שחיבר ה- מלחין לפי גוגול. משולבות ב- סואיטה גם שתי אריות, שתור- גמו לעברית על-ידי אברהם יבין והושרו בהיגוי מצויין בפי וילי הפרנס. המוסיקה של שוסטקוביץ' מוסרת היטב את האווירה הפא- רודית של העלילה, אך אין לה כל חשיבות כשלעצמה, ואפילו אצל שוסטקוביץ' אפשר למצוא גם מוסיקה טובה יותר. משעשע למ- די היה הקטע לכלי נקישא, שבו התיצבו כמה מן הקשתנים ו- הנשפנים לצד המקישים ומילאו תפקידם על הצד היותר טוב. ל- סיכום: לא כל מה שבלתי-שג- רתי הוא טוב, אך נסתפק בכך שהוא מעניין.

תוכנית עשירה ובלתי-שגרתית, ביצוע רהוט ונמרץ - באלה הצטיין קונצרט זה באנסמבל בני- צוחו של גארי ברתניני. מה שבטוח - בטוח: בפתח ה- קונצרט ובסיומו שמענו שני קונ- צ'רטי למיתרים מאת שני גדולי הבארוק - הנדל ובאך. הקונצ'ר- טו-גרסו בסי מינור, האחרון ב- תריסר הידועים כאופוס 6 (מס- פר פיקטיבי לחלוטין שהוא סי- מן מוסכם מסיבות של מו"לות ו- ללא כל בסיס עובדתי של מספרי יצירות הנדל לפי הסדר). כאן כבר השתתף אחד מסולני הערב - ה- כנר פנחס צוקרמן - בקבוצת ה- "קונצ'רטו" יחד עם אילן גרונים (כינור) מגישי יושיוקי (צ'לו).

קר חשיבותו לדור הצעיר של מו- סיקאים בישראל. כבר לפני שלו- שים שנה ייסד וניהל את הקונ- סרבטוריון החדש בירושלים, ש- התגלגל אח"כ לאקדמיה ע"ש רו- בין. כיום הוא מנהל את החוג למוסיקולוגיה באוניברסיטה העב- רית. מעולם לא ניסה להיות "ישראלי" במוסיקה שלו אלא השתדל תמיד לעקוב אחרי הנע- שה בעולם הגדול בשדה הקומ- פוזיציה והטכניקה המוסיקאלית. כך, למשל, היה חלוץ ה- מוסיקה האלקטרונית אצלנו; עם זאת הוא מקובל בעולם כאחד הנציגים הבולטים של המוסיקה הישראלית, ולנוכח כל מפעלותיו בשדה המוסיקה בארץ, נעים להצ- טרף אל מברכיו.

שוב היתה קבוצת המיתרים ה- קטנה של האנסמבל מגובשת מאוד במיצולה כפי שהיא - כך מס- תבר - יכולה להיות: וטוב לש- מוע אותה כך, שכן יש לה, ל- דאבוננו, גם עתים אחרות, מה ש- רק מעיד על הצורך בעבודה מת- מדת והדרכה נמרצת מצד המנצח. ניצוחו של גארי ברתניני הביא לידי אותו ביצוע נמרץ ומלא כוח, ההכ- רחי לגבי הנדל. בסיום הקונצרט ניגן פנחס צו- קרמן את הקונצ'רטו בלה מינור של באך, כשהפעם גארי ברתניני מנצח מאצל הצימבאלו לפי מסר- רת התקופה (של אז) וגם לפי אופנה מוכרת (של היום). הקהל קיבל בתשואות סוערות את פני- חס צוקרמן וזאת בצדק, שהרי הוא כנר מצויין, והעובדה שצומ- חים לנו כנרים צעירים מצויינים כאלה נהפכה כאילו למובנת מאליה, אך כידוע אין זה כך - שכן הדרך לתהילה רצופה עבודה קשה ומיגעית. נאחל לו ו- לנו השתלבות מלאה בחיי המו- סיקה שלנו כאן.

בקונצ'רטו הכפול בלטו כמה מן הניבים המוסיקליים המקוב- לים במוסיקה האוונגארדית של היום, או - למען הדיוק - של לפני כמה שנים (כרוב הדברים המגיעים אלינו באיחור כלשהו, מהם כאלה שכבר יצאו מן האופ- נה באירופה): השיסוע המלודי והתזמורי, חריפות הדיסוננסים הגליסאנדו (גלישה על פני המי- תרים, אגב, דבר שבאירופה כבר "יצא מן האף" ולכן גם מן האופ- נה לאחר שהגזימו בו עד אין סוף). אם הקהל קיבל את היצירה בתשי- אות חן, מעיד הדבר על צעד גדול שעשה קדימה בכיוון של פתיחות יתר וכוננת חיובית לש- מוע גם צלילים חדישים לגביו ולא נוחים במיוחד. הדבר גם מר- מז על שלב נוסף שנוכל להגיע אליו (כקהל) - בשעה ש- לא נופתע עוד מהחידושים (שהם תמיד רק אמצעים) כשלעצמם ו- נוכל לשפוט באוזן רחבת-אופקים את הדברים לגופם.

להשלמת הקונצרט הושמעו עוד שתי יצירות, ובהן גם קולות אנוש. השיר האלגי אופוס 118 מאת בטהובן בוצע במסגרת המא- מץ להעלות מתהום הנשיה גם את יצירותיו הפחות ידועות של המל- חין בשנת יובל המאתים להולד- תו. יש להניח כי ביצועה הבא של יצירה זו יהיה ביובלו הבא של המלחין... אגב, מאמץ זה מרגיע אותנו, שכן רק כך אפי- שר לחזור ולאשר את הסלקציה, שעשה הזמן ביצירות המלחין, דבר שבהחלט כדאי לעשותו אחת ל- דור או דורותיים. מכל מקום - יצירות המופת של בטהובן אינו

במרכז הקונצרט עמדה נגינת בכורה של קונצ'רטו כפול לכי- נור, צ'לו ותזמורת מאת יוסף טל. כאן הצטרף אל צוקרמן הצ'לו עו- זי ויזל. קשה לשפוט ביצוע של יצירה חדשה, אך התרשמתי כי הוא היה טוב, נאמן ומוכן כהל- כה. כאן המקום לברך את יוסף טל שיזכה לפרס ישראל ביום ה- עצמאות הקרוב. מאז עלותו אר- צה, לפני שלוש שנים ושש שנים, יוסף טל הוא אחת הדמויות ה- מיוחדות בנוף המוסיקלי שלנו. יצירתו כקומפוזיטור היא רק חלק מפעילותו הענפה כמורה, מרצה, חוקר ואסתטיקן, ואולי בכך עי-

אוליה זילברמן • מוסיקה

שפע, גיוון ויופי

143

הארץ

30 APR 1970

יצירה חדשה מאת טל

בקונצרט רב-ענין ב"אנסמבל הקאמרי"

אמש בקונצרט מאת נתן מישרי

מענינים. ביטויים קצרים ומרוכזים האופייניים למלחין מתפתחים לאחר הצגה מהירה ומתגבשים לקטעים גדולים וליצירה השלמה בהירות צורנית וללא כל "דיבורים" מיותרים. תנועה עשירה ומורכבת של ריתמוס, גוון וצליל מניעה, אנרגיה מוסיקלית שיש בה משום עליות רגשיות, הנעשות על רקע הרטורי ואינטימי. זוהי תוספת חשובה למוסיקה הישראלית שזכתה לביצוע מצויין על ידי ויזל, צוקרמן, התזמורת והמנצח.

קונצרט למינור מס' 4 עם ה"מנצח גארי ברתניי הסולאנים פנחס צוקרמן (כינור), עוזי ויזל (צ'לו), והומרים מרים לרון, רמה סמסונוב, ג'ון גאלאגר ווילי פרנץ. בתצוגה נ"ח: הנדל - קונצ'רטו גרוטו בסי מינור; בטהובן - שיר אלג'ו; יוסף טל - קונצ'רטו כפול לכינור, צ'לו ותזמורת; שוסטאקוביץ' - סוויטה "החוסם"; י. ס. באך - קונצ'רטו בלה מינור לכינור ותזמורת.

כבמטה קסם החזיר המנצח גארי ברתניי לאנסמבל הקאמרי את זר הרו המיוחד הנשען על ביצוע אומנותי של תוכנית מתוכננת למופת, מענינת ומגוננת וכוללת ביצוע בכיר רה ישראלי. הבכורה היתה יצירתו של יוסף טל, "קונצ'רטו לכינור, צ'לו ותזמורת". המלחין, מבצע את תורת היצירה תוך מיווג מוצלח של יסודות קאמריים וקונצ'רטיים, ומועניק סולונים ולתזמורת תפקידים

צ'רטו לכינור ולתזמורת של באך בהשתתפותו של כנר זה בשום פנים ואופן לא היה זה באך מסורתי, אלא באך הוותר בעודף כחנות הנעורים ובפרק האטף - כשלושה פיאנו של זימרה פיוסית. מתוקה ורכה ודופק החיים מלא מרץ, תוקפנות, אפילו קדחתנות של ימינו - וכל זה תוסס והי בחזיונה מוסיקלית אנושית. מי רשאי לשמר ש, זה לא באך? פנחס צוקרמן הוא בוודאי יורשו של הברמן ולכנרים עולמיים יש דור המשך גם בישראל.

הקונצרט הרביעי למנויים של האנסמבל הקאמרי, בניצוחו של גארי ברתניי, הסולנים: פנחס צוקרמן כינור, עוזי ויזל (צ'לו), והומרים מרים לרון (סמסונוב), רמה סמסונוב (פופרמן), ג'ון גאלאגר (פופרמן), ג'ון גאלאגר (פופרמן). בתכנית: קונצ'רטו גרוטו אופ' 6 מס' 12 - הנדל; "שיר אלג'ו" אופ' 118 - כשהובן; קונצ'רטו כפול לכינור, צ'לו ותזמורת (נגינת בכורה) - יוסף טל (גול, 1906); "החיים" שפיטאקוביץ' (נגינת בכורה); שוסטאקוביץ' (נגינת בכורה); תרגום האריות: אברהם יפה; קונצ'רטו בלה מינור לכינור ולתזמורת - י. ס. באך.

בשלוש מלים אלו: "שפע, גיוון, יופי" אפשר להגדיר את ההתרשמות מן התוכנית וזמן הביצוע של ערב זה בהדרכתו של גארי ברתניי: באנסמבל הקאמרי הרבה פנים חדות ויצירות, אך ברתניי הצליח להגיע לאחדות ולגיבוש המיצ'ל. לול וזהר נגינתו הנפלאה של פנחס צוקרמן (כנר ישראלי, בן 23, אשר הגיע כבר לפיכך סוס עולמי לאחר זכייתו בפרס לונגטרט) הוסיף ליופי המביא צעים ואריכות התוכנית לא הפריעה ליהנות משפע וגיוון. היה בה מכל וכל: ביצוע בכיר דה של יצירה ישראלית; יופי רות נדירות ביצוע; "חדש ה"דש ישו"; נגינה סולנית אינסטרומנטלית מצויינת; מוסיקה וקאלית בביצוע יפה ואיך אמר פעם היינה: "חבבי בתי, מה תרצי יותר?"

החזמן על ידי המנצח וילף שטייברג, על ידי הקרן לוכד אשתו לפסטיבל עין-גב) מסוך כך מאד בצירופים רחלמיים, התלטתם והמסקתם הממאזניים וכן - בצירופים הארמוניים, בצליליות חדישה (וזהי מוסיקה ישראלית) הנשמעים צורמים, דיסונאטיים מאד (לאחר, ה"שמה לב עדיין לדברים אלה), אך יש בו גם, במיוחד, ב"נגינת הצ'לו והכנור וגם ב"קאדנצות הסולניות שלהם ובי מקומות יפים המיועדים לכלי נשיפה מעץ, הרבה הגות ל"רית, כמעט רומאנטית, הישוי סים, ספיקות, אישקט ואף אותם המאפיינים את ימינו. נו היצירה היא קאמרי, אי נגה רעשנית, אלא שקופה ל"מדי במירקם הקולות. מה ש"הפועי לי - היא התזמרה על אמות המצבים האמפוזיאליים והצליליים, היצירת, בכל זאת, מונוטוניות בתוך רבי-הגונית במידה שאפשר לרדן על ב"צוע תוך האזנה ראשונה ליציר, רה, היה ביצוע זה של צוקרמן, ועוזי ויזל בהדרכתו הבטוחה של ברתניי, מאד אכספרסיווי ביותר.

מוסיקה

צוקרמן הצטרף כאחד ממנגני השורה שבתזמורת בקונצ'רטו של הנדל; אילו היה מתבלט כך מתוך קבוצת הסולנים (כי בקונצ'רטו גרוטו, הבארוקי, מתחרה הרי קבוצת סולנים, ולא סולן אחד, עם "טוטי", עם התזמורת כולה) כנר אחר ולא צוקרמן עם הטון הנפלא שלו, במעוף הרימום והאקצנטואציה של המשפטים המוסיקאליים היינו אומרים: זה הרי נגד ה"סגנון, זה לא קונצ'רטו לסולן, אך לאמן בחסד עליון מותר הדבר, וכך הגיע קונצ'רטו זה לביצוע יפה להפליא. דין דו"מה היה גם לגבי ביצוע הקונ

ל מ ר ה ב

8 MAY 1970

ערב ססגוני באנסמבל

בנימין פרל

אותו מעבר בלתי מודג כמעט מן הטריטוריאליזם אל הגיחוך, ו-ממנו אל דאימה. העיבוד האופראי של הטקסט, שהושר בפ"י וילי פרנס (באס) נשמע אמנם צר, לע אך זאת אולי באשמת התר"גום, גם קולו השטוח במקצת ר הופעתו הבימתית הנוקשה של וילי פרנס אינם מתאימים לתפקיד שא-רודי מעין זה.

לכך על ויתור זה, והקונצ'רטו החדש של טל דיו לשמש הוכחה שעדיין ניתן להפיק רבות מכלים המופעלים ישירות ע"י בני-אדם, האמצעים בהם משתמש טל ב"יצירה זו הם קונצ'רטו צ'לו וסית, הסגנון עשוי להוכיח את שובדג, בתקופתו הבשלה: ביטוי עז, מתח ועצבנות. גם העיקרון הקומפוזיטורי משותף לשניהם: ה"בהירות מעל לכל. לעולם אין א-פ, סים ציליים, יפים" לכשעצמם, או קטעי, אווירה, הכל בא לשרת את המבנה והתבונה. נגינתם של עוזי ויזל (צ'לו) ופנחס צוקרמן (כינור) נשמעה נקייה וקולעת לכחונת המלחין, ככל ש"ניתן להבחין משיעה חד"פעמית. הפריע במקצת הניגוד בין צלילו העצור והצרוד במקצת של עוזי ויזל לבין צלילו המבריק של פנ"חס צוקרמן. יצירתו של שוסטאקוביץ' מהווה אילוסטרציה מקסימה לסיפור ה-גדל של גוגול, "החוסם". נשמר פה

לעיתים רחוקות מזדמן קונצרטו שטור הצלחתו לא בפרטים מהם הוא מורכב, אלא בשלמות כולה. תכנית הקונצרט האחרון באנסמבל הורכבה בהעזה בלתי רגילה, כמי עט התייטי אומר בתחצפה: הנדל ההגיגי, המתון והתפל קמעא (קוני-צ'רטו גרוטו אופ' 6 מס' 12) ב"ט דרבן מאוחר, לירי ומופגם (שיר אלג'ו לרביעיית זמרים, אופ' 118) סגנונו המלוטש, האגרסיבי וה"נוקשה של יוסף טל (קונצ'רטו ל"כינור וצ'לו), שארסה אודימנית משל שוסטאקוביץ' (קטעים מתוך האופרה, "חוטם") ולסיום שוב בא"רוק במיטת (באך, קונצ'רטו ל"כינור בלה מינור). כל יצירה בניגוד קוטבי לקדמתה וע"י כך אפקטיבית כפליים - והצירוף כולו מת"מוג לכלל שלמות. הקונצ'רטו של טל בו תכנית אחורנית לגבי כמה מ"יצירותיו הקודמות, על-כל-פנים ב"אשר לויתור על השמוש בטכני-קה האלקטרונית. איני יכול אלא

הפתעה משמחת היתה נגינתו של כל פנחס צוקרמן בקוני-צ'רטו של באך. היתה זו נגינה מאופקת ורב-תבונה כאחד, בלתי כבולה למוסכמות של נגינת באך, ואיכות הצליל המיוחדת שבהר, תאמו, להפליא את הטקסט. לסיים יש לציין את נגינתו המ"עולה של האנסמבל בכל היצירות, עתיקות וחדשות. בניצוחו של ג"א-רי ברתניי, שלו מגיעות או-לי מיבב התשואות על הצלחתו של הקונצרט.